

Etički aspekti u sestrinstvu u zemljama EU

Odgovornost i profesionalizam

Tom Keighley FRCN

Ovo je veoma kompleksan problem, i treba ga razumeti kroz istorijski razvoj zdravstvene nege i sestrinstva, podrazumevajući i publikaciju značajnih organizacija a samim tim i pripremu na buduće trendove i promene. S toga na ovom skupu želim da govorim o: -

Istoriji našeg etičkog obrasca u sestrinskoj praksi

Ključnim elementima obuke i obrazovanja

Budućim trendovima u profesionalizmu i autonomiji u praksi

Tom Keighley FRCN

Ključne tačke u istoriji sestrinstva 1

- Najznačajniji razvoj za sestre kada je reč o profesionalnoj etici i praksi, bio je 1953. godine, pisanje prvog internacionalnog koda etike u sestrinstvu od strane ICN-a. Ovo je poteklo iz Ženevske Deklaracije iz 1948, koja se bavi neetičkim ponašanjem zdravstvenog osoblja u II Svetskom ratu. Kod se redovno pregleda i obnavlja kao odgovor na realnosti sestrinstva i zdravstvene nege u društvu koje se stalno menja. Kod jasno naglašava da je inherentno u sestrinstvu poštovanje ljudskih prava, podrazumevajući pravo na život, dostojanstvo i biti tertian sa uvažavanjem. Poslednji put je dopunjen 2006. ICN-ov Etički Kod vodi sestre pri svakodnevnim izborima i podržava njihovo odbijanje da učestvuju u aktinostima koje su u suprotnosti sa negom i lečenjem. Ova poslednja tačka naglašava činjenicu da sestre ne mogu biti primorane na ponašanje protiv svoje savesti ili da rade nešto za šta misle da nije u najboljem interesu pacijenta, bez obzira na to ko im daje instrukcije.

http://www.icn.ch/images/stories/documents/about/icncode_english.pdf

Ključne tačke u istoriji sestrinstva 2

- Na slici iznad je Le Palais de l'Europe u Strazburu – sedište Veća Evrope, i sa istorijske strane, scena sledećeg važnog razvoja u sestrinstvu Evrope. Ovog puta fokus je bio na obrazovanju i obuci, a to znači da na dublji način utiče na etiku evropskog sestrinstva. Veće Evrope jeste internacionalna organizacija koja promoviše saradnju među svim zemljama Evrope u oblastima legalnih standarda, ljudskih prava, demokratskog razvoja, zakona, i kulturalne saradnje. Osnovano je 1949. godine i ima 47 članica sa negde oko 800 miliona građana. Srbija se pridružila u aprilu, 2003. Najpoznatije telo Veća Evrope jeste Evropski Sud za Ljudska Prava koji primenjuje Evropsku Konvenciju za ljudska prava. Ovo znači da građani bilo koje države koja je članica mogu da 'gone' određeni slučaj ljudskih prava izvan nacionalnih granica kada veruju da je njihova zemlja u suprotnosti sa pravima ljudi. Ovo može biti značajno za sestre, posebno na poljima jednakosti polova, plaćanja i uslovima rada.

- › I najvažnije za sestre, Evropsko Veće objavilo je izveštaj pod nazivom EVROPSKI UGOVOR O INSTRUKCIJAMA I OBRAZOVANJU SESTARA, 1967.
<http://conventions.coe.int/treaty/en/Treaties/Word/059.doc>
- › To identifikuje prve dve komponente sestrinskog obrazovanja kao :-
- › Profesionalnu orijentaciju i etiku
- › Opšte principe zdravstva i sestrinstva
- › Ovo se mora zapamtiti kada razmatramo subsekvantne odluke u tome što je tada bilo Evropska Zajednica.

EU Direktive

- › Prvi put usvojene 1977 & 1979
- › Revizija kako bi se naglasio balans između teorije i prakse
- › Konačna revizija Direktive 2005
- › Nova Direktiva 2012

- › Direktive Evropske Zajednice iz 1977 i 1979 bile su direktni descendentni Izveštaja Evropskog Veća. Aneks koji se nalazi u sadržaju sestrinske obuke u izveštaju Evropskog Veća bio je od centralne važnosti za razvoj ovih direktiva. Neke reforme direktiva preduzete su radi postizanja odgovarajućeg balansa između teorije i prakse (najmanje polovina od 4600 sati utvrđenih direktivom, mora biti praksa na klinici, pod supervizijom sestre koja je obučena za ovakvu vrstu nadzora obuke). Ovo je objavila EU u dokumentu XV/D/8501/98. Revizija trenutnog aneksa je od centralne važnosti za diskusiju o reformi direktive danas (oktobar 2011).

Svrhe EU Direktive

Harmonizacija

- › Nivo obrazovanja pre ulaska
- › Sadržaj i trajanje obuke
- › Priroda podučavanja na klinici
- › Obrazovanje predavača

Međusobno prepoznavanje

- › Specijalistički programi
- › Nastavak profesionalnog razvoja
- › Kompetentni autoriteti

- › Trenutna EU direktiva (2005/36) postavlja minimalne standarde obuke koje svaka zemlja može prevazići. Pokriva 800 zanimanja, ali zdravstvene profesije su najvažnije za trenutnu reviziju zbog veoma posebnog mesta koje imaju u društvu, i uticaja njihove prakse i slobodnog pokreta. One su, takođe, najveća profesionalna grupa koju pokriva direktiva. Direktiva ima dva glavna pristupa, harmonizaciju i uzajamno priznanje.

›

- › **Harmonizacija** se odnosi na ugovor po kriterijumima koje sve zemlje prihvate da preuzmu. Ovo podrazumeva:-

- › Nivo obrazovanja dostignut pre početka obuke (trenutno 10 godina opšteg obrazovanja ili ekvivalent)
- › Sadržaj i trajanje obuke
- › Priroda iskustva na klinici i učenja kako je gore opisano
- › Obezbediti da, dok eksperti mogu doprinositi kursu (npr. u farmaciji, anatomiji), da sestre, koje su podučavane kako da uče druge, zapravo obučavaju osobe na kursu. Moto kojeg se treba pridržavati je da sestre obavljaju sestrinsku obuku.

- › **Uzajamno priznanje** podrazumeva mehanizme za priznanje specijalističkih kvalifikacija pojedinaca, koji nisu pokriveni procesom harmonizacije. Dostignuća u kontinualnoj profesionalnoj obuci mogu biti priznata na ovaj način. Radi se pojedinačno, od slučaja do slučaja, i nijedna zemlja ne može na silu priznati polje prakse koje već ne postoji u toj zemlji. Iz ovog opisa harmonizacije i uzajamnog priznanja treba uvideti da Regulatorno telo/Komora ima veliku odgovornost pri povezivanju skoro 500 drugih Komora širom Evrope i još mnogo stotina potencijalnih komora širom sveta. Uloga i funkcija Komore mora se pregledati kada se zemlja priključuje EU kako bi se obezbedilo to da ima legalne moći i izvore za preuzimanje ovog posla.

Profesionalizam sestara

- › Mnoge sestre nalaze svoje profesionalno poreklo u ovoj ženi, Florence Nightingale (1820-1910). Njen rad posle Krimske rata (1853-1856) učinio je sestrinstvo cenjenom profesijom žena. Vodio je do razvoja obuke i obrazovanja o kojima smo prethodno govorili. Od centralne važnosti bio je rad sestara i njihovo ponašanje u profesionalnom etičkom maniru.
- ›
- › Nightingale priznaje unutrašnju povezanost zdravstvenih profesija. Danas je očigledno da razvoj u medicinskoj praksi zahteva i da ostali zdravstveni profesionalci, posebno sestre, imaju više znanja i da budu kompetentniji. Sve zdravstvene profesije moraju razviti profesionalnu praksu u međusobnoj saradnji. Visok kvalitet isporuke nege zahteva da ljudi jednakog statusa rade zajedno. Dominantnost bilo jednog bilo drugog zdravstvenog profesionalca neefektivna je i nije efikasna.
- ›
- › Nightingale takođe priznaje uticaj javnosti na isporuku zdravstvene nege i korišćenje ekstenzivnih tehnika lobiranja kako bi se postigla reforma. Danas, posebno putem Interneta, očekivanja javnosti oko raspoloživosti i tipa zdravstvene nege, i privatnih ambicija zdravstvenih profesionalaca, nastavljaju da se dramatično šire. Ulazak Srbije u EU biće još jedan značajan uticaj na očekivanja i ambicije.

Društvena očekivanja

- › Sestrinstvo je okruženo kontradiktornim društvenim očekivanjima. S jedne strane očekuje se da se sestre pridržavaju najviših standarda prakse, obrazovanja i obuke i ponašanja. Ovo je prikazano slikom na levoj strani gde sestre u Velikoj Britaniji nose lampu u Westminster Abbey u Londonu, svake godine, radi slavljenja života i rada Florence Nightingale. Reflektuje simbole i brige u profesiji sestrinstva na javni i društveno uvaženi način. Ovo je postavljeno u suprotnosti sa kvazi-pornografskom reprezentacijom sestre koja se često koristi u medijima. Sestre predstavljaju uobičajeni simbol razuzdane ženske seksualnosti. Tako da, dok se sa jedne strane očekuju najviši standardi od članova ove profesije, često se očekuje da budu samopožrtvovani i altruistični, do tačke da ne budu zadovoljavajuće plaćeni u ovom poslu, takva anti-feministička razmišljanja potcenjuju značaj uloge i važnost dorinosa sestara društvu. Ova kontradiktornost vodi do toga da se ne uspeju priznati vrednosti sestrinstva i potrebe da se sestre nagrade u smislu prihoda i pristupa razvojnim resursima, posebno visokom obrazovanju (univerzitetском nivou, pre svega).

Društveni obrazac

- › Povećana očekivanja oko zdravstvenih intervencija i ishodi
- › Manje novca za plaćanje zdravstvenih usluga
- › Promena od hospitalne do primarne nege
- › Povećani zahtevi od strane starije populacije
- › Umanjenje raspoložive radne snage

- › Slajd iznad opisuje izazove sa kojima se suočava svaka zemlja u Evropi. Kao zdravstveni profesionalci, važno je priznati da smo svi mi suočeni sa ovim izazovima. Stoga, sestre u Evropi dele zajedničku agendu i koriste iz razvoja odgovornosti koje delimo.

SESTRA ODGOVORNA ZA OPŠTU NEGU

- › Priroda i etika profesije
- › Opšti principi u zdravstvu i sestrinstvu
-
- › Prva dva zahteva obuke

- › Imajući u vidu istoriju i društveni obrazac, potrebe u obuci sestre opšte prakse, kao što je određeno i u direktivi iznad, javljaju se određena pitanja :-
- › Imajući u vidu trajanje karijere sestre, da li sestre imaju dovoljno jako obrazovanje u etici i profesionalnoj praksi koje bi ih pripremiло na to da doživotno uče?
- › Da li se sestrinska praksa zasniva na dokazima i da li je, samim tim, otvorena za pregled i razvoj? Ovo se zahteva kako bi praksa bila etička i profesionalna.
- › Da li su sestre uključene u lobiranje za zdravstvenu negu i razvoj strategija u zdravstvenoj nezi? Ovo je posledica težnje da se obezbedi etička služba koja inkorporiše najbolje elemente sestrinske prakse. Moto koji treba pratiti je 'nema strategija koja se primenjuje na ljude koji istoj nisu doprineli'

Izazov budućnosti

- › Za Bethesda Bolnicu u Merilendu često se kaže da je 'najbolja' bolnica na svetu u terminima ishoda. Ona je, u isto vreme, i najskuplja. Izazov budućnosti, stoga, je balans između troškova i aspiracija za perfekcijom. Ovo je, verovatno, najveća etička dilema i sa njom se sestre svakodnevno suočavaju.

Ostali evropski predmeti debate

- › ECTS
- › EQF
- › Tuning (Prilagodavanje)
- › Bolonja

- › ECTS
- › Sakupljanje slova na ovaj način često se naziva 'supa od abecede'! Ovo su glavne aktivnosti u obrazovanju koje okružuju implementaciju direktive 2005/36. ECTS je the European Credit Transfer System (Evropski Sistem za Transfer Kredita), mehanizam za procenu sadržaja i trajanja obrazovnih paketa (modula/semestara, itd). EQF je the European Qualification Framework (Obrazac Evropskih Kvalifikacija) i obuhvata širok spektar stručnih kvalifikacija koje se primenjuju na profesije u zdravstvenoj nezi. Tuning (različitim programima radi određivanja zajedničkog sadržaja i kompetencija) jeste process određivanja sličnosti u sadržaju kursa i biće veoma važni kada bude bilo reči o mogućim reformama programa obuke u zdravstvenoj nezi. Bolonjski Ugovor je ono na šta se često osvrćemo. Mora se zapamtiti da to nije inicijativa EU, dobrovoljan je i na taj način nema pravni osnov u EU. Ipak, široko je primenjen kao mehanizam, od strane univerziteta kako bi demonstrirao doprinos određenog standarda uz pomoć određenog kursa. Mora se zapamtiti i to da Bolonjski Ugovor mora biti usklađen sa direktivom, a ne obrnuto.

- › Tuning (Prilagodavanje)
- › Bolonja

Proces pristupanja

- › Knjiga sa mnogo poglavlja
- › Sporazum o pristupanju sa kojim trebaju da se slože Srbi
- › Podrška od strane EC via TAIEX
- › Podrška od strane profesije via EFN
- › Integracija u internacionalne sestrinske mreže

- › Kada zemlja aplicira za razmatranje za ulazak u EU, slaže se sa tim da prenese preko 4,600 direktiva u svoje domaće zakonodavstvo. Ovo se može opisati kao knjiga od mnogo poglavlja, od kojih se jedna tiče Slobodnog Pokreta. U ovom poglavlju će biti uključena direktiva koja se odnosi na obuku profesionalaca u zdravstvenoj nezi. Takođe se slaže s tim da zakon EU zamenjuje nacionalni zakon. Ovo je razlog zbog koga postoji referendum pre nego se zemlja pridruži EU. Kako bi došli do kraja ovog rada, Evropski Savet ima instalaciju koja se zove TAIEX, koja obezbeđuje tehničku pomoć kroz stručnjake iz drugih zemalja članica. Podrška je takođe, na raspolaganju putem EFN-a. Uključenošću u inicijative TAIEX-a i EFN-a, sestre u zemljama kao što je Srbija dostižu integraciju u internacionalne sestrinske mreže.

› Zaključak

- › Etička praksa u sestrinstvu nije samostalni subjekt. Deo je očekivanja koje društvo ima u odnosu na sestrinstvo i zdravstvenu negu, deo je rezultata razvoja znanja i veština u sestrinstvu i zdravstvenoj nezi, ali verovatno najviše iz kvaliteta obrazovanja i obuke obezbedene sestrama u praksi njihovih profesija. Ovo je razlog zbog čega je toliko važna direktiva 2005/36 i njen legislativni naslednik u 2012. Sestrama daje mogućnost za obezbeđenjem osnove znanja i prakse koje mogu da razvijaju do kraja svoje karijere.

›

›

›

› Tom Keighley ©

› 31st October 2011